

V R T E C .

Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1908.

Leto 38.

Kaj godi se, glejte čudo!

Kaj godi se, glejte čudo
tamkaj blizu Betlehema!
Čudi se pastir pri čredi,
čudi se krajina nema.

„Kar pasêmo, prigodilo
ni se nam še tako čudo:
Kdaj o polnoči tak jasno
svit objel je pusto grudo!

Kaj pomeni svit nebeški,
ki se lije proti hlevi?
Komu li na čast donijo
tam nad hlevcem mili spevi?“

Čujte! Angel v zlatem blišču
z milim glasom vam sporoča,
da nocoj se izpolnila
svetu želj je najbolj vroča.

Mokriški.

Na sveti večer.

Tak skrivnostno, tak svečano
zadoneli čez poljano
so zvonovi v zimski dan,
da zamrl je hrup na cesti
in utihnil gladni vran.

Tak skrivnostno in veselo
čez poljano snežnobelo
se povil je v sivi mrak,
da od radosti ojačen
speši potnik v vas korak.

Drobna vas je obmolknila
in v molitvi se združila,
da pozabi vseh nadlog,
saj nocoj se bo ponižal
dol na zemljo ljubi Bog.

Mokriški.

Sin povodnega moža.

(Konec.)

In tako se je pomračil popolnoma Antonu um. Ni ga zanimal več svet, ampak se je vdal popolnoma misli, da je sin povodnega moža. Kliče ga oče domov in je žalosten zaradi njega. Pred davnimi leti ga je ukradel popoten človek, ko je stopil iz rodnega gradu na zemljo. Zanesel ga je v vas in ga pustil pri Smrekarju. Pa ga kličejo doma in drugod za Antona, pa ne vedó, da je Muk. In tudi oče in mati ne vesta tega, da je njegov dom tam v tolmunu — v kristalnem gradu. Ej, kako se ljudje motijo, in ni jih čisto nič strah pred Mukom . . . Pa bodo gledali enkrat in se bodo prestrašili, ko bo kar naenkrat izginil in ga ne bo več nazaj.

„Za božjo voljo — Muka smo imeli pri hiši,“ bodo govorili pri Smrekarjevem domu, in po vsej vasi se bo raznesla novica: „Muk je živel toliko let na naši vasi, pa ga nismo spoznali . . . Da bi le ne prišla spet kaka nesreča in da nam ne podere povodni mož spet hiš, ker smo skrivali toliko časa njegovega sina.“ — Tako bo šlo po vasi, in ljudje bodo molili v velikem strahu. Pričakovali bodo z grozo tiste noči, ko se potemni nebo in bodo švigali bliski in bo gromel grom. Vihar bo nastal in povodni mož bo šel čez vas in bo podiral domove . . .

Take so bile misli blaznemu Antonu. Do večera je sedel tisti dan pri jezercu in je šel potem domov. Vprašala ga je mati, kje je hodil toliko časa, in ga je pogledala s skrbnimi očmi. Kajti zdelo se ji je, da se je Anton nekam izpremenil. Bolj bled je bil, in lica so mu bila bolj udrtá; oči pa so mu bile nekako čudne in nemirne . . . In pomislil je Anton takrat, ali naj pove ali ne, da je Muk. Toda čemu? Kmalu bodo izvedeli vsi, da je sin povodnega moža, prekmalu bodo izvedeli in jih bo strah . . . Ničesar ni odgovoril Anton, ampak se je obrnil vstran in je odšel v hišo.

A zvečer ga je vendar premagalo. Ko se je spravljaj spat, je stopil k materi in ji je šepnil na uho: „Kaj ne veste, da sem Muk?“

Začudila se je mati in je vprašala: „Kakšen Muk?“

„Ničesar ne vedo,“ je pomislil Anton in se je spravil v posteljo. „Povem očetu v tolmunu, da so nedolžni — in ne bo se jim zgodilo nič žalega.“

Izpremenil se je Anton takrat in je postal potuhnjen. Z nikomer ni govoril več, ker se je bal, da ga spoznajo in ga morebiti ne izpusté k očetu v kristalni grad. Samo materi je izdal svojo skrivnost; a hvala Bogu, da ga ni razumela. Molčal je previdno in se je skrival pred ljudmi.

„Čemu bi jih strašil pred časom?“ je mislil. „Strah jih bo še zadosti, da jim bodo stali lasje pokoncu . . . Hahaha.“ In zasmejal se je Anton prikrito, škodoželjno. Čemu so ga pa tudi ugrabili očetu? Pustili bi naj ga bili, pa bi se jim ne bilo treba bati. Vsega so krivi sami in malo strahú jim je tudi treba . . . A govoril bo z očetom v tolmunu, da jim naj ne stori ničesar, ker ga niso zaničevali in tudi topli ga niso. In oče jim bo odpustil iz veselja, da je našel spet svojega sina, in se ne bo maščeval.

Pa kdaj naj se povrne k njemu? V prvi noči, ko razsvetli mesečina globoki tolmun in zašumi jelševje? ... Ne, ravno trinajst let mora miniti, odkar so ga ugrabili. Nekje je bral to, da se je vrnil ugrabljeni škrat čez trinajst let k očetu. In Muk se mora vrniti tudi čez trinajst let ... In mislil je Anton in se je spomnil, da bo ravno čez sedem dni star trinajst let. Star? Ne, trinajst let že živi na svetu, trinajst let že žaluje oče v samotnem gradu po izgubljenem sinu. Globoko pod vodo se je skrila in se ne prikaže na površje. Samo, ko sveti mesec in šumé jelše ... Ej, oče, kmalu se ti vrne sin, kmalu — čez sedem dni! ...

Da, takrat se povrne k očetu ... Morda bo sijal mesec in bo šumelo jelševje. Voda bo pljuskala ob skalo in vrtinec se bo penil. Povodni mož bo sedel na kamenu in bo jokal za sinom. Takrat pa stopi on tja; oklene se očeta krog vratu in mu poreče: „Oče, kaj ne poznate več svojega ubogega Muka?“ Razveselil se bo povodni mož; voda bo zašumela v glasnem veselju, da se je vrnil Muk, in jelševje se bo sklanjalo radostno. In šla bodeta — oče in sin — v kristalni grad in tam se bo pričelo lepo in veselo življenje kakor pred davnimi trinajstimi leti. Velike, zlate ribe mu bodo stregle in krasne, povodne vile bodo prišle k njemu vsak dan. Obležene bodo v zlato oblačilo, dolgolase in bodo igrale in prepevale z njim. Svetil se bo kristalni grad in samo veselje bo kraljevalo v njem. Pridejo časi, ravno tisti pridejo kot nekdanj — čez sedem dni pridejo, ko se vrne Muk na svoj dom ...

Anton se je uživel popolnoma v te misli. Pozabil je na vse, samo lepo prihodnost je še videl pred sabo. In oče in mati sta ga opazovala in sta videla, da izbruhne zdajpazdaj bolezen, ki sta jo pričakovala s strahom. In Anton je videl te skrbipolne poglede in se je potuhnil še bolj. Izginil je iz hiše in je odhitel proti tolmunu. Sedel je tam kraj jelševja in je strmel v vrtinec kraj velikega kamena.

„Tam je moj dom,“ je govoril samsebi. „Glej, kako se sveti kristalni grad, kjer sem preživel toliko lepih dni. Bog ve, kaj dela zdaj oče?“

Videl je grad tam na dnu, prav natanko in določno ga je videl. Svetila se je streha in okna so bila zaprta in zagrnjena s črnimi zastori — seveda grad je bil zapuščen in žalosten, ker njega — Muka — ni bilo doma. Pa se bo naenkrat vse izpremenilo, ko bo zakraljevala radost tam doli in se bo vrnil Muk na svoj dom.

„Potolaži se, oče, in potrpi! Moj čas še ni prišel; a kadar pride, se povrnem k tebi.“

Prikazovale so se gibčne postrvi in so švigale tam poleg kamena. „Pozdravljajo me, ker so me spoznale,“ je rekel Anton. „Potrpajte — moj čas pride kmalu ... Ubogi oče, da mi sedaj veš, da sedi tvoj sin tu! A ti se žalostiš tam doli v gradu in samuješ ... ubogi oče! A pride moj čas — gotovo pride.“

Vsak dan je hodil Anton sem in je gledal svoj dom pod vodo. Dnevi so minevali in bližal se je vedno bolj oni dan, ko bo dopolnil trinajst let. Bil je že torek, a sredi je bil dan vrnitve ... Anton se je vznemiril tuintam

in je postal plašen. Razjokal se je včasih brez vzroka in je zakrival obraz z rokami. Proti večeru ga je zasačila mati, ko je sedel na vrtu in je jokal.

„Anton, za božjo voljo — kaj pa ti je?“ ga je vprašala.

Anton je potegnil z roko prek oči in je odgovoril skrivnostno: „Moj čas prihaja . . . Ali ne vidite solnca, ki gre izza gore, in ne vidite kristalnega gradu? . . . Moj čas prihaja . . .“

Poskočil je Anton na noge, in še preden se je mati zavedela, je že izginil za grmovjem. Klicala je mati za njim in se je tresla po vsem životu . . . Moj Bog, zdaj se je zgodilo to, česar se je tako bala. Pričakovala je norosti že zdavnaj, a vendar je prišla kar naenkrat — Anton je zblaznel. — Hitela je mati v hišo in naznanila to možu in Andreju in Valentinu. Hiteli so potem vsi v grmovje, da poiščejo reveža.

A minul je večer, minulo je že polnoči, pa nikjer še niso našli Antona. Prišla je mati domov, obupana in objokana; vrnil se je oče, bled in potr, in tudi Valentin se je vrnil, a Antona ni dobil nobeden. Le najstarejši, Andrej, je prišel krog ene in je pripeljal blaznega brata za roko . . . Tam pri vrtincu je sedel in je gledal v vodo. Govoril je čudne reči sam s sabo in je klical očeta . . . Nič se ni ustrašil Andreja. Pogledal ga je in je rekel potem:

„Moj čas še ni prišel, oče . . . Potrpi!“

Mirno je šel potem z bratom proti domu in je molčal. Šele tam pri vrtu se je ustavil, ozrl se krog sebe in rekel tiho: „Nihče naju ne sliši . . . Zato ti pa povem, Andrej, da boš vedel; pa nikar se ne ustraši! Veš, jaz sem Muk. Ukradel me je popoten mož očetu in me je zanesel k vam . . . Ti misliš, da sem tvoj brat, Andrej. Pa se motiš, Andrej . . .“

In zopet je molčal. In ko je ležal že v postelji, je zajokal tiho in pritajeno; potem se je pa pomiril in je zaspal.

Drugi dan je bila sreda in Anton je bil star trinajst let. Mati ga je stražila ves dan in mu je stregla. A ni se dotaknil Anton nobenega jedila. Šele po dolgem prigovarjanju je vzel skledico juhe in jo popil. Proti večeru pa se je izpremenil naenkrat. Postal je vesel in je poprosil mater, če sme na vrt. Dovolila mu je in je šla z njim. Hodil je od drevesa do drevesa in ogledoval sadje, ki je viselo na košatih vejah.

„Morda se popravi,“ je mislila mati, in navdalo jo je veliko upanje. Govorila je veliko z Antonom, da bi ga razvedrila. Deček jo je poslušal in se je nasmehnil tuptam.

„Danes ti moram napraviti veliko veselje, Anton,“ je rekla mati. „Danes je tvoj rojstni dan — dopolnil si trinajst let.“

Anton jo je pogledal od strani in oči so mu zažarele . . . Trinajst let je že, odkar so ga ukradli očetu. Trinajst let — in danes je prišel njegov čas, da se vrne v kristalni grad. Večer se že dela in tam spodaj pri tolmunu ga čaka in kliče oče . . . Pojde — mora se vrniti nočno.

Anton ni slišal več, kaj mu je pripovedovala mati. Sedel je kraj vrta in je strmел doli k tisti skali, ki se je dvigala nad tolmunom. Razjasnil se mu je obraz, in oči so mu bile polne radostnega pričakovanja. Z roko si je popravil dolge lase, ki so mu silili na čelo, in je zašepetal:

„Prihaja . . . Moj čas je prišel . . .“

Nepremično je gledal na tisto skalo, ki je začela polagoma temneti, ker se je jel delati mrak. Črna je postala in se ni več razločevala. A naenkrat se je zasvetila, in vrtinec je postal svetel kakor iz zlata — zdelo se mu je, kot bi se bila razdelila voda in bi se bil prikazal kristalni grad. Zasvetilo se je tam vse in se streslo v tisočernih biserih, ki jih je sejal na vodne kaplje mesec, ki je izšel tam izza belih gorâ . . . Glej, ali se ni prikazala iz vode temna postava in sedla na tisti veliki kamen? Roke je dvignila proti nebu, in glava ji je padla na prsi . . .

„Moj oče, moj ubogi oče je to,“ je zašepetal blazni Anton in gledal nepremično na skalo. „Danes je dan veselja, ker Mukov čas je prišel . . . Povrne se na dom in bo srečen.“

Vstalo je Antonu v srcu nepoznano hrepenenje, da bi bil najrajši poletel na krilih tja k tolmunu. Vstal je in hotel stopiti naprej, a mati ga je prišla za roko in ga peljala čez vrt v hišo. Mirno se ji je dal peljati in se je smehljaj venomer: „Moj čas je prišel . . . in nihče me ne more zadržati.“

Ležal je v postelji in gledal na okno, ki je bilo slabo zastrito. Mesečni žarki so se kradli tam skozi odprtino in so trepetali na tleh. Tiho in pritajeno so šumeli kraj okna listi široke hruške, in sem iz daljave je prihajalo šumenje vode.

„Kliče me,“ je pomislil Anton. „Voda me kliče: Muk, zakaj odlašáš? Tvoja ura je tu.“ — Vstal je iz postelje in se tiho oblekel. Še enkrat se je ozrl po materi, ki je bila zadremala pri mizi. Potem pa se je splazil do vrat in jih neslišno odprl. Vežne durí so bile samo prislonjene; odmaknil jih je malo in je šinil na vrt . . . Mirno je bilo na vrtu; le tuintam je zadrželo listje na veji in so vztrepetali mesečni žarki na tleh.

Anton je hitel po produ in se je smejal veselo in radostno. — „Glej, zaklicalo me je; vstal sem in grem, ker je prišla tista ura . . . Oče, danes se bova gostila v kristalni palači, ker bo radost zakraljevala tam. Stregle nama bodo zlate ribe in povodne Vile bodo prepevale nama . . . Veseli se, ubogi oče!“

In blazni revež je hitel dalje. Čez ovinek je že pogledala skala in razločno se je slišalo šumenje vrtinca. Jelše so šepetale tam na bregu in listi so trepetali na njih. Anton je obstal za hip na bregu in je pogledal v vrtinec. Vesel mu je bil obraz, in oči so se mu svetile v radostnem pričakovanju.

„Ni ga,“ je rekel glasno. „Morda je stopil za trenotek v grad in se vrne . . .“

Splezal je na skalo in je sedel tam gori. Glavo je sklonil naprej in je gledal pozorno v vrtinec. Svetlikalo se je tam v tisočernih biserih in je šumelo in klicalo . . . Glej, zalesketal se je grad tam spodaj; zlata streha je stala čista in neizkaljena pod njim. Okna so se zasvetila in odpadle so črne zavese. Začula se je pesém iz valov; iz grada je prihajala in je bila mehka in vabljliva. Povodne, dolgolase Vile sedé tam v dvorani, pripravljene za veliko svečanost, ki se bo vršila nocoj v kristalnem gradu. Tako je mehka ta pesem, da bi človek jokal od sreče in blaženstva . . . Šinila je dolga senca

preko površine, in voda se je razdelila. Utihnila je tista pesem — in na pragu kristalnega grada se je prikazal Mukov oče in je razprostrl hrepeneče svoje roke . . .

„Oče, moj oče!“ je vzkliknil Anton in se je nagnil še bolj naprej. Izpoddrsalo se je in je padel z odprtimi rokami v vrtnec. Izginil je tam, in voda se je zgrnila nad njim. Veselo se je zaletavala v molčečo skalo in je pravila, da se je vrnil Muk k očetu v kristalni grad. Njegova ura je prišla, pa se je povrnil . . . Ugrabil ga je popoten človek in ubogi Muk je taval dolgo let po svetu in ni vedel za svoj dom. Tam pri jezercu so ga spoznali valčki, pa so mu zaklicali. In Muk je spoznal takrat svoj dom — šel je in je prišel v lepi noči. V kristalnem gradu ga je sprejel oče in povodne Vile, zlatolase, so mu zapele pesem, mehko in vabljivo, da bi človek jokal od sreče in blaženstva . . .

Drugo jutro so našli ubogega Antona Smrekarjevega kraj vrtinca. Dolgi, črni lasje so mu pokrivali čelo, in lice mu je bilo še bolj blede kakor prej. Prav nič se ni izpremenil; samo smehljaj krog usten mu je bil nov; kajti Anton se ni smehljaj v življenju rad. Šli smo ga gledat in smo si šepetali strahoma:

„Muk, povodnega moža sin . . .“

Strah nas je bilo in smo gledali tja v vrtnec, če se ne pokaže povodni mož. Potem smo pa šli domov in smo bili žalostni . . . In tisti večer smo slišali našega deda, ki so mrmrali čudne reči. Tam pri peči so sedeli in vlekli iz prazne pipe. Gledali so v tla in govorili sami s sabo.

„Šmentrej, saj je bil res podoben Muku,“ so mrmrali. „Morda je mislil povodni mož, da je njegov sin, pa ga je zvalil . . . Morebiti pa ga je poklicjal samo zaraditega, ker je bil podoben Muku. Mogoče, da — hm, hm . . .“

In ded so vlekli iz pipe in mrmrali nerazumljive besede . . .

Jožef Vandot.

Jesenska sličica.

Trate gole, prazne njive,
na drevesih listja ni,
iz meglice temnosive
na polje dežek rosi . . .

Dedek vivček so nažgali —
ljub opravek jim je to —
pa sladko se nasmejali,
in dejali so tako:

„Oj zahvaljen, večni Oče!
Zdaj je že pod streho vse,
Tí si varoval nas toče,
zdaj pa le dežek naj gre!“

Bogumil Gorenjko.

Vrabcem in kragulj.

Da bi bil bolj varen pred kraguljem, je zletel prekanjeni in pretkani vrabec k njemu v gozd, da mu pove, kje imajo skrivališče ponižne jerebičke. Misli si je zvita glavica: „Če grem h kragulju in mu pripravim dobro kosilo, bom v milosti pri njem in prosto bom letal, kamor se mi bo ljubilo.“ In res je poletel nekega popoldne v obisk h kragulju.

Prijazno ga je sprejel ropar-kragulj: „No, kaj bo, vrabec?“

„Za jerebice vem, gospod kragulj!“ se mu zahlini prekanjenec.

„Tam pod tistim košatim drenom, precej za vasjo, se skrivajo vsak večer, po več skupaj. Dobro kosilo, ni res!“ — „Hvala ti, vrabič! Ravno sem premišljal, kje bi dobil kaj za malico, pa si ravno ti —.“

„Priletel povedat za jerebice, ni res?“ se mu vtakne vrabec v besedo.

„Ne, ne,“ ga popravi kragulj, „ravno ti si priletel, da mi ne bo treba iskati druge malice. Da si boš zapomnil stavek: „Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade“ — bom tebe prej zadavil kot jerebice!“ Pa je pograbil ubogelega vrabca z ostrimi kremplji in mu zavil vrat. *Bogumil Gorenjko.*

Na sveti advent.

Pot pripravite Gospodu,
ugladite mu steze;
potlej sprejme ga z radostjo
nezadolženo srce.

Kdor več nima blagih misli,
ko se Rešenik rodi,
tudi njega Stvarnik večni
v zadnji uri zapusti.

Veselite se otročje,
kakor ste se v mladih dneh!
Naj pri jaslicah božičnih
vam igra na ustnih smeh!

Mokriški.

Božič v gozdu.

Tam v dolini, pri duplini
gozdnič ima božič svoj;
tam v zatišju starih dëbel,
tam pod streho vitkih hoj.

Svečica na veji vsaki
tam pri jaslicah blešči,
krog pastircev v belih haljah
radovednih broj stoji.

Tam pri Jožefu Marija
detetu se zdaj smehlja —
kot bi bilo vse v resnici,
pa je vse le iz snega.

Čuje se nebeško petje
v vrhah vitkih sivih jel,
lune žar izza gorice
je dolinico objel.

Tudi gozdnič božičuje:
lepo vse je v njem nocoj.
Zbirajo se srne, zajčki
tam pod streho vitkih hoj.

Mokriški.

Svetonočne sanje.

In prišel je sveti večer, tako zaželjeni in priljubljeni večer. Tiho je prišel, kakor sanje radostne in vesele, kakor sladka misel je prišel in je dahnil v naravo. Kako lep je sveti večer! Narava je pokrita v snežene bisere, nebo utriplje v nešteti zvezdicah, in človeško srce čuti nekaj svečanega, nekaj velikega.

In prišel je sveti večer vasovat tudi v Klobčarjevo hišo, prišel je vasovat; a v hišici ni bilo vse veselo. Na postelji je ležala Angelica bolna. Njeno lepo, rdeče ličece je pobledele, in njene vesele črne oči so gledale žalostno. Prehladila se je in je zbolela. Pa ravno na sveti večer mora ležati! Kako se je veselila tega večera, polnočnice; sedaj pa mora ravno na sveti večer ležati.

Sveti večer je stopil v sobo in dihnil vanj svoj mir. Prišli so oče z blagoslovljeno vodo in s škropilom. Pred njimi je nesel hlapec Marko skledo z žarečim ogljem in je stresal nanj kadilo iz škatljice. Stopili so v hišo: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Poškropili so hišo, prijeten vonj se je razlil po sobi, in odšli so svečano in počasi iz hiše, da poškrope ostale shrambe. Okrog peči pa so klečali bratci Angelice. Mati so molili naprej, oni pa za materjo. Ko sta se vrnila oče in hlapec v hišo, je Tonček nažgal svečice pri jaslicah in so zapeli veselo božično:

Poglejte čudo se godi . . .

Peli so bratci, iskriale so se jim oči, veselje in radost jim je kipela v mladih dušah. Še hlapec Marko se je držal na smeh, in oče so rekli: „No otroci, le veselite se, saj danes je rojen Jezušček. Kdor ima čisto srce, se mora z veselimi očmi radovati pri jaslicah.“

In stari dedek v zapečku so si otrli solzo, nemara so se spomnili svojih mladih let, ko so še sami tako stali pri jaslicah. Vse veselo, le ona Angelica mora ležati, a bratci skačejo in se radujejo.

Ko dogore svečice, rečejo oče: „Ali greste spat nekaj časa? Ko bo čas k polnočnici, vas pokličem.“

„Jaz še ne grem,“ reče Tonček.

„Jaz tudi ne in Francek tudi ne gre,“ odvrne Jurček, „kaj ne, Francek, da ne greš.“

„Ne grem ne, oče.“

Pa splezajo bratci na peč. Kdo bi šel spat ta lepi, sveti večer, ko hodijo angelci po zemlji in nosijo mir in blagoslov po hišah?!

„Povejte kako bajko, dedek,“ reče Tonček.

„He, he, kaj naj povem, norčki moji?“

„Povejte, povejte, saj jih veste veliko,“ sillijo vsi.

Pa se odkašljajo dedek, pa vzemo vivček iz ust in ga položé na klop: „No, bom pa povedal, ker že hočete. Tudi zverina praznuje sveti večer; ali veste to, otročki moji? V gozdu za vasjo se zberejo pri tisti debeli smreki na križpotju, kjer se gre v grič. Zberejo se zajci in lisice, veverice, ptiči in

vsi gozdni prebivalci. Ta večer ne gleda lisica na plen, in jastreb ne zalezuje golobov. Ta večer je vse drugo drugemu prijazno, in sovraštva ni niti med živalmi. Tam imajo živali božično drevcesce. Od smreke vise ledene sveče, sneg trepeta v žarkih lune, a živali se zbero skupaj in praznujejo sveti večer. Ko pa mini noč in pride jutro, se razidejo živali . . .“

Odkašljajo se dedek in vtaknejo vivček v usta, vzamejo žveplenko iz zapečka in zažgó tobak. Gost dim jih objame in se vleže v tankih vijugicah po sobi. Omolknejo dedek, pomolče bratci, in tajen molk vlada v sobi.

„Zapojte kako pesem!“ se oglasi Angelica slabotno.

„Katero pa?“

„Tisto dajte, ki so jo lani peli na koru:“

„Glej, zvezdice mile
migljajo lepo,
odprto široko
je sveto nebo.
Duhovi nebeški
se z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.“

In zapeli so; oči so se jim iskriale in bili so srečni. In spet so povedali dedek-srebrolašček kako bajko, in spet so zapeli. Tako je minul lepi večer, in čas je bilo k polnočnici. Odpravili so se. Oblekli so gorke obleke in črevlje, pokrili si gorke, kosmate kučme, dedek so se zavili v velik plašč, oče pa so nažgali bakljo in — odšli so po griču proti župni cerkvi. Vsi so šli, samo mati in Angelica sta ostali doma. Kako bi bila šla rada tudi Angelica k polnočnici, pa ravno sedaj mora ležati bolna!

* * *

Vsi so šli k polnočnici razen matere in Angelice. Mati so pokleknili k peči in polglasno molili. Angelici pa je stisnila žalost srce, velika žalost.

„Kako lepo je iti k polnočnici! Sneg škriplje pod nogami, drevje poka od mraza, a takrat ne zebe človeka. Gorka čuvstva ga grejejo, da bi zavriskal. Toda zboji se tajnega miru in gre v sladkih mislih dalje.“

Kako lepo leskečejo sneženi kristali v mesečini, izpreminjajo se v različnih barvah in se topijo v morje bôj. Od drevja visijo sveče, dolge in lesketajoče. Na nebu pa trepečejo velike zlate zvezde, med njimi vesla luna, bleda in velika, za njo plovejo beli oblăčki, kakor mehkorune ovčke. Nobena, noč ni tako lepa, kakor božična. Srebrna meglica ovije naravo, kakor v belosiv pajčolan, in sanje, sladke in radostne, poljubljajo dušo človekovo.

Ah, vsi so šli, samo Angelica mora ležati bolna. Pa ravno na sveti večer! Žalost prikipi do vrha. Solze jo polijo in zaplaka bridko. Mati pa odmolijo in se vsedejo na klop.

Zasliši se zvonjenje, milo božično zvonjenje, zasliši se, kakor bi stala vila pod oknom in bi vabila s sladkimi besedami. Poči strel, veselo in mogočno.

Angelica to sliši in ji je še tesneje.

„Ah, kako bo lepo pri polnočnici! Duhovniki v zlatih plaščih, cerkev razsvetljena, oltar ozaljšan. Orgle ne pojejo nikdar tako svečano; in kako ljubke so božične pesmi! Kakor bajka je biti pri polnočnici.“

„Mama, mama!“ zakliče Angelica bolestno.

„Kaj hočeš, Angelica?“

Vstanejo mati, primaknejo stol k postelji, se vsedejo in božajo Angelico po črnih kodrih.

„Mama, zakaj sem zbolela ravno sedaj, ravno o božiču? Kako rada bi šla k polnočnici! Vsi so šli, Tonček, Francek in Jurček, samo jaz moram ležati bolna, pa ravno sedaj.“

„Ne jokaj, Angelica! Božja volja je tako. Jezušček, ti bo prinesel zdravja. Le molči, Angelica, in ne jokaj! Sedaj pa malo zaspi!“

„Pa ne smete iti od postelje, mama!“

„Tukaj bom poleg tebe. Le zavij se in zaspi!“

Molk nastane. Tudi zvonjenje utihne, le strel se še zdajpazdaj začuje.

Mamica zadremlejo na stolu, in tudi Angelico omami spanec. In dahnejo ji sladke sanje:

V cerkvi je. Vse se lesketa, lesketajo se zlati plašči in zlata monštranca, lesketajo se zlati lestenci, vse je svečano. Orgle done zdaj glasno, zdaj tiše, še tiše; zdaj zopet veselo, zdaj v upu, zdaj v strahu. Ljudje pa molijo, klonijo jim glave na klopi, ustnice jim trepetajo, in iz lic se jim bere velika, notranja radost.

Po vsej cerkvi pa se vlega opojen duh kadila, vlega se in zavija ljudi v sladke, radostne sanje. In Angelica je v cerkvi zdrava in srečna.

Prebudi se Angelica, obrne se in vzdihne. A spet ji dahnejo sanje:

Sama leži bolna; zunaj je večer, sveti večer. Kar naenkrat potrka nekdo na okno, tanko, kakor bi vanj vrgel proseno zrno. Ozre se Angelica proti oknu in zagleda tri angele. Svetijo se jim bela oblačila, posuta z biseri: srednji ima na glavi lepo krono in ji reče: „Angelica, prinašamo ti zdravje! Jezušček ti je dal zdravje.“ In priplava še cela vrsta angelov pod okno, in svetloba napolni sobico. Od daleč pa se začuje petje:

Duhovi nebeški
se 'z raja vrste,
prepevajo slavo,
na zemljo hite.

Naenkrat izginejo lepe prikazni; Angelica se prebudi. Mati še dremlejo na stolu, in dremlje tudi svetilnica na stropu.

„Mama, ali niste nič videli; angeli so bili pod oknom.“

Mati se prebudijo: „Kaj je bilo?“

„Vse polno angelov je priplavalo pod okno in so mi prinesli zdravje.“

„Sanjalo se ti je, Angelica! Pa upaj! Sanje se ti izpolnijo, in zdrava boš in vesela. Le lepo zaspi!“

„Ali bom pa kmalu ozdravela?“

„Kmalu, kmalu, Angelica!“

Umolknita obe. Mamica spet zadremljejo, Angelica pa zasanja z napol odprtimi očmi. Sobo pa napolnjuje lepi duh kadila in ovija dremajočo luč pod stropom.

Zunaj pa diha sveta noč, skrivnostna in blažena noč . . .

* * *

Zadoné zvonovi in zagrmé možnarji v tiho sveto noč. Udró ljudje iz cerkve s srci, polnimi tihih, sladkih čuvstev in hite proti domu. Sneg škripa pod nogami, pihlja oster vetrič, ljudje se stiskajo tesneje v svoje kožuhe in stopajo hitreje, da se čimprej ogrejejo pri gorkih pečeh.

Pridejo naši znanci: oče, bratci in dedek do doma, odkrjajo si v veži črevlje in vstopijo. Otroci splezajo na peč, dedek slečejo kožuh in razkrijejo kučmo, oče pa hodijo po hiši.

Mati prineso na mizo gorkih klobas in kruha. Vsi se vsedejo okoli mize. Bratci pripovedujejo, kako lepo je bilo pri polnočnici, kako so lepo peli, kako je bila cerkev razsvetljena! Angelica pa se ožalosti, ko slíši pripovedovanje bratcev.

Ko pojedó, se odpravijo spat. Sladke sanje, sanje svetonočne, hodijo po sobi, tiho in polagano. Vse pospi in sanja sen svete noči. Nad hišo pa plava angel miru in trosi obilni blagoslov na njo . . .

* * *

Minul je sveti dan, prišlo je novo leto in Angelica je ležala še vedno bolna. A vendar — pordečilo se je njeno lice in veselejše so postale njene oči. Vstala je, a morala je večkrat v posteljo.

A prišli so trije Kralji in prinesli so Angelici zdravje. Vrnilo se je zdravje, vrnilo se je veselje v srce Angelici. Pordečilo se je njeno lice in njene oči so postale vesele in radostne.

Razveselili so se mati, pobožali so Angelici črne kodre in rekli:

„No, Angelica, ali ti nisem pravila, da se ti kmalu izpolnijo sanje svete noči?“

Angelica je tiho poljubila mater.

Tiha radost je zavela po hiši; razpora ni bilo nikdar med otroki, ljubili so se in se veselili, da je ozdravela Angelica. Angel miru je plaval nad hišo in trosil na njo obilni božji blagoslov . . .

Bogumil Gorenjko.

Blažena doba detinskih praznikov.

Na Miklavžev večer.

Oj, v kočiji biserni
k nam se pelje Nikolaj;
sveti je zapustil raj,
da nam razdeli dari.

Ž njim pa angelci gredó;
rajski jih obseva žar,
v zlatih torbicah pa dar
nesejo nam na zemljo.

Le nesite brž dari!
Vse je že nastavljeno;
in srce pripravljeno,
o Miklavž, za čednosti.

Bogumil Gorenjko.

Na praznike.

Poljane debel sneg pokriva,
in gosta se vali megla.
In vrancu našemu se griva
dirjajočemu z meglo igra.

Le stopi, da ugledam preje
domači dragi, mili dom;
tam se mi dobri očka smeje,
pri njem veselo živel bom.

Le hitro stopi, brhki vranec,
za tabo naj drče sani,
s počitnic si moj dobri znanec,
kaj se nazaj oziraš mi?

In vranec zdirja mi po gazi,
postmeje dom se mi v pozdrav,
smejó se znani mi obrazi:
„No, prav si prišel, prav!“

Mokriški.

Mlinar božičuje.

Vedno bilo tak veselo
klopotanje je koles,
a nocoj tihotno-miren
tamkaj je za mlinom jez.

Mlinar je zatvoril vodo,
v vas božičevat odšel.
V koči se z družino svojo
pogovarja zdaj vesel.

Danes se ne peni voda,
lučka v mlinu ne brli,
vse v skrivnostnih, tihih sanjah
tam počiva in stoji.

V mlinih straši baje rado —
toda mlinar ni se bal;
le ta sveti čas božični
ga iz mlina je pognal.

Mokriški.

Tepežniki.

Naj bo teta, naj bo striček,
naj bo botra, vsak kristjan
mora danes se rešiti
na nam na naš tepežni dan,

Prej ga mi ne izpustimo,
da poda nam kakšen dar:
Naj so lešniki, orehi,
naj potvica, naj denar.

Kogar pa vznemirja burja,
naj ostane za pečjo,
gladen zre naj skozi okno,
prida tak nikdar ne bo.

Mokriški.

Včasih so nas očka ...

Včasih so nas očka topli,
danes tepemo pa mi;
in vsakdo, ki ga ošvigneš,
v torbo da ti še dari!

Suhe hruške, sladke smokve,
za oko vse lepo je;
a še boljše, a se boljše
to za mlade je zobé!

Vsakdo naj se danes reši,
in še k letu obsorej —
toda v torbo nam globoko
naj kaj vrže še poprej!

Bogumil Gorenjko.

Pri stričku.

Dobro jutro, striček dragi —
malo zgodaj smo prišli?
Ako niste vi še vstali,
s šibo bomo vas našgali,
pa če boste prav hudi.

Pa so striček se smejali
in rožljali s ključi v hram,
pa orehov nam natresli,
izpod strehe hrušk prinesli;
vse je palo v malho nam.

Stričku smo se zahvalili,
jim voščili mnogo let,
da so ljubko se smejali
in nazadnje nam dejali:
„Leto osorej pa spet!“

Mokriški.

Pri tetki.

Tetka, tetka, oj vstanite,
urno, urno v hram hiite,
in darov nam prinesite,
jabolk, hrušk, rožičev, fig!
Mi tepezniki smo tu!

Pa so tetka jim dejali:
„Vnučki dobri, vnučki mali,
vse vam, vse vam bomo dali,
jabolk, hrušk, rožičev, fig,
če tepeškat ste prišli!“

Bogumil Gorenjko.

Rešitev naloge „glavnik“ v št. II.

L	j	u	b	l	j	a	n	a
a	r	u	a					
n	a	r	n					
e	n	i	o					
z	a	j	s					

Prav so rešili: Hočevar Ana, učenka V. razr. pri čč. šolskih se-trah v Celju; Heric Micika, Bersek Anica, Klemenčič Terezika, Šantl Franica, Korošak Malčka, Slavič Micika, Tar-

kas M., učenke V. razr. pri Sv. Križu blizu Ljutomera; Kotnik Zdenka, učenka V. razr. v Celju; Polančič Slavko in Štelcar Josip v Mariboru; Susman Franc na Prevalju pri Preserju; Pustišek Mihael, davkarski sluga v Kozjem; Janša Mici in Eržen Malči, učenki mešč. šole v Škofji Loki; Vizjak Štefica, učenka IV. razr. v Ljubečni; Gruden Ivan iz Retja pri Laščah; Kobi Vladimir, dijak v kn. škof. zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu; Poljančič Janez v Jarenini; Burnik Olga in Berčič Alojzija, učenki VII. razr. v Idriji; Žargi Makso, učenec IV. razr. v Kamniku; Cerar Frančiška, hčerka tovarnarja in posestnika v Stobu pri Domžalah; Rojic Pepica, Prhaj Nežika, Burja Justina, Jankovič

Ivanka, Rus Pepica, Sitar Anica, Turk Anica, Žura Matilda, Turk Ivana, Kastelic Elza, Jerman Franja, učenke I. razr. mešč. šole. Dinacher Miroslava, Gruden Pavlinka, Hočevnar Kristina, Komljanec Vekoslava, Ladiha Rezika, Mohorčič Uršika, Pavlič Anica, Praprotnik Elči, Spetzler Avgusta, Vrančič Zvonka, Zupančič Rezika, Žlindra Vali, učenke II. razr. mešč. šole; Zagozda Pepina, učenka III. razr. mešč. šole v zavodu čč. šolskih sester de Notre Dame v Smihelu pri Novem mestu; Klovar Štefanija, učenka VII. razr. v Ljubljani; Koretič Franc, učenec IV. razr. v Kostanjevici, Hofbek Edmund, dijak III. gimn. razr. v Ljubljani; Porekar Vladko, Angelica in Ciril, učenci na Humu pri Ormožu; Lassbacher Karel, prvošolec in Lassbacher Marija, gojenka mest. dekl. liceja v Ljubljani; Gruden Nada in Jožef, učenca na c. kr. vadniči v Ljubljani.

Novi listi in knjige.

1. Spillmannove povesti, XVI. *Zlatokopi*. Poslov. Ivan Pirnat, nadučitelj, v Ljubljani 1908. Založila „Katoliška Bukvarna“. Cena 60 v, kart 80 v. — Tudi ta povestica je jako mikavna in poučna. Posebno prikupljiv je — kot nekaka glavna oseba — mladi Martinek po svoji veliki ljubezni do staršev, do sestrice, pa tudi do drugih ljudi, celo do nasprotnika, za katerega je bil pripravljen žrtvovati še življenje.

2. V zalogi tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celovcu je izšel molitvenik: *Vir življenja in svetosti*. Obširnejša izdaja molitvenika „Presveto Srce Jezusovo“. Spisal o. J. Pristov. Cena mehko vezanemu iztisu K 2—, v usnje vezan z zlato obrezo K 3-20, v platno vezan z rdečo obrezo K 2-60, za družnike 60 vin. ceneje, po pošti 40 vin. več.

Vabilo na naročbo.

Vsem prijateljem in pospeševateljem našega lista se srčno zahvaljujemo za dosedanjo naklonjenost ter jih prosimo, naj nas še nadalje blagohotno podpirajo z naročevanjem in priporočevanjem.

Cena „Vrtcu“ in „Angelčku“ je skupno 5 K 20 h. „Angelček“ se oddaja tudi posebej in stane na leto 1 K 20 h. (Na deset izvodov pod skupnim zavitkom se daje eden po vrhu.) — Naročnina in vsi spisi, namenjeni „Vrtcu“ in „Angelčku“, naj se pošiljajo, kakor doslej, z naslovom; Anton Kržič, c. kr. profesor v Ljubljani, ali: Uredništvo „Vrtčevo“ (Sv. Petra cesta št. 78). V Ljubljani se lahko naroča tudi v „Katoliški Bukvarni“.

Priporočamo v nakup tudi poprejšnje letnike, ki se odslej dobivajo v „Katoliški Bukvarni“, in sicer: 1. „Vrtec“, letnik 1889—1891 in 1893—1907, vezan po 3 K. — 2. „Angelček“, II.—XV. tečaj, vezan po 80 h. — 3. „Mladinski glasi“, uglasbil P. Angelik Hribar (ponatis iz „Angelčka“) I. zv. (s slikami) dvoglasno po 24 h, II. zv. čveteroglasno po 40 h in III. zv. dvo-, tri- in čveteroglasno po 40 h. — 4. „Nedolžnim srcem“, pesmi s slikami (ponatis iz „Vrtca“ in „Angelčka“) po 1 K 20 h kart. in 1 K 45 h lično v platnu. — 5. „Iz raznih stanov“, speval Taras Vasiljev. Z dodatkom „Urban iz Ribnice“. Cena 25 h.

Le „Vrtec“ in „Angelček“ 1908 se dobivata tudi pri uredništvu, in sicer „Vrtec“ po 4 K in „Angelček“ po 1 K vezan.

Letna naročnina naj se blagovoli naprej plačevati in kmalu poravnati, kjer je še kaj zaostalega.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.